Brf. Vingens föreningsstämma 2021

UNDERLAG TILL PUNKTERNA

6, 15, 17, 18, 20, 22 OCH 24

Lag (2020:198) om tillfälliga undantag för att underlätta genomförandet av bolags- och föreningsstämmor anger bl a följande:

Vid en föreningsstämma som genomföras med enbart poströstning har medlemmarna rätt att rösta om något eller några av ärendena på dagordningen ska anstå till fortsatt stämma och därmed behandlas vid ett senare tillfälle som medlemmarna har rätt att närvara vid, det vill säga där endast poströstning inte är tillåtet. Ett ärende ska anstå till fortsatt stämma om stämman beslutar om det eller om minst en tiondel av samtliga röstberättigade medlemmar i bostadsrättsföreningen begär det. Om ett sådant beslut fattas när det gäller beslut om fastställande av resultat- och balansräkning, dispositioner av föreningens vinst eller förlust enligt fastställd balansräkning och beslut om ansvarsfrihet så måste en fortsatta föreningsstämman då hållas tidigast fyra veckor och senast åtta veckor därefter. - Det senare är inte speciellt praktiskt eftersom vi i skrivande stund inte vet om det är möjligt att hålla en fysisk stämma i närtid eftersom antalet mötesdeltagare, av pandemiskäl, i nuläget begränsas till ett fåtal personer.

Pkt. 6

DAGORDNING

1 Föreningsstämmans öppnande
2 Val av stämmoordförande
3 Anmälan av stämmoordförandens val av protokollförare
4 Godkännande av röstlängd
5 Fråga om närvarorätt vid föreningsstämman
6 Godkännande av dagordningen
7 Val av två personer att jämte stämmoordföranden justera protoko
8 Val av två rösträknare
9 Fråga om kallelse skett i behörig ordning
10 Styrelsens årsredovisning 2020
11 Revisorernas berättelse
12 Beslut om fastställande av resultaträkning och balansräkning
13 Beslut i anledning av föreningens vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen
14 Beslut i fråga om ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter
15 Beslut om arvoden och principer för andra ekonomiska ersättningar för styrelsens ledamöter, revisorer och valberedning
16 Beslut om antal styrelseledamöter och suppleanter
17 Val av styrelseledamöter och suppleanter
18 Presentation av HSB-ledamot
19 Beslut om antal revisorer och suppleanter
20 Val av revisor och revisorssuppleant
21 Beslut om antal ledamöter i valberedningen
22 Val av valberedning, en ledamot utses till valberedningens ordförande
23 Val av ombud och ersättare till HSB distrikt 7
24 Motioner
25 Föreningsstämmans avslutande

*****

Pkt. 15

Valberedningen föreslår oförändrat arvode för styrelsen (f.n. tio prisbasbelopp), och för revisorerna (f.n. ett halvt prisbasbelopp).

Styrelsen föreslår oförändrat arvode för valberedningen (f.n. ett halvt prisbasbelopp).

*****

Valberedningen vill på årsstämman nominera följande kandidater till förtroendeposter i brf Vingen. Nedan följer en kort presentation av de nya kandidaterna

Pkt 17. Val av styrelseledamöter

Styrelseledamot

Omval 2 år
Mary Ann Sörensen
Henrik Andersson

Nyval 2 år

Rolf Erlandsson

"Vi, jag och Gabriella, har bott i föreningen i 10 år. Jag är auktoriserad redovisningskonsult på Mazars AB och arbetar idag med digitalisering och automatisering av Mazars internationella, och svenska, kunders redovisning och rapportering. Jag har erfarenhet från föreningsarbete som ordförande i en bostadsrättsförening både i Östersund och i Solna, som ordförande i Svenska skärmflygförbundet och som kassör i Kroppsterapeuternas yrkesförbund.

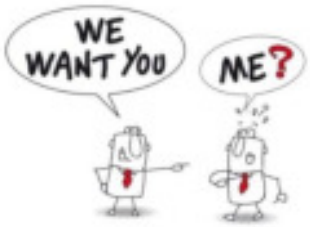

Anledningen till att jag vill engagera mig i styrelsen är att jag vill att föreningen ska fortsätta vara lika välskött som den varit hittills."

Andreas Bergman

"Till vardags jobbar jag som affärsutvecklare på ett IT bolag som erbjuder moln- och data centertjänster. Jag jobbar med frågor som rör tillväxt, vinst och kundnöjdhet. Jag har alltså ett intresse för ekonomi och IT. Utöver det så jobbar jag mycket med miljöfrågor då branschen är en stor energikonsument. Privat gillar jag att resa och är intresserad av matlagning. Under pandemin har jag plockat upp ett nyfunnet intresse av att odla, som så många andra."

1 år kvar av mandatperioden

Elisabeth Stahlenius
Johan Stenström
Gunnar Karlsson
Cathis Neidenmark

*****

Pkt 18. Presentation av HSB-ledamot

Mitt namn är Krister Norlin, jag är 52 år och arbetar som projektchef på HSB Stockholm sedan 2014.
Jag är er HSB-Ledamot sedan 2016.

HSB-ledamoten utses av HSB Stockholms styrelse, med syfte att tillvarata bostadsrättsföreningarnas medlemmars intressen samt stödja bostadsrättsföreningens styrelse. HSB-ledamoten är en fullvärdig styrelseledamot i bostadsrättsföreningen och har därmed både yttrande- och rösträtt i styrelsen.

*****

Pkt 20. Val av revisorer

Revisor

Omval 1 år
Tomas Eklund

Revisorssuppleant

Omval 1 år
Agneta Danielsson

*****

Pkt 22. Val av valberedning

Valberedning

Omval 1 år
Baldur Baldursson
Veronica Berglund
Anna-Lena Lindberg, sammankallande

*****

Pkt 24. Motioner

Motion 1

Ändring av julbelysning på gårdarna

Inför julen reses en gran som förses med ljusslinga. Mycket trevligt!
Efter julen tas granen ned och ljusslingan läggs undan till nästa år.
Den årliga kostnaden är för inköp och montage av gran samt montage av befintlig ljusslinga. Sedan tillkommer kostnad för nedtagning och bortforsling av gran samt demontage av ljusslinga.

Själva granen är, enligt min mening, av sekundär betydelse, det är belysningen som sprider ljus och glädje.

Jag föreslår därför montage av ljusslingor som får sitta permanent i något lämpligt träd. När det sedan lackar mot jul ansluter man slingorna till nätet och får en fin ljusupplevelse!
Min uppfattning är att det är väl så vackert samt, sannolikt, billigare.

Yngve K. Sandqvist
lgh. 521
Pilotgatan 24

Styrelsens yttrande

Motionärens förslag är faktiskt något som redan finns på agendan i styrelsen eftersom även vi tycker att granarna nog är vackrast i skogen.

Alternativen är dock många (flaggstång, lämpligt centralt placerat träd eller annan lösning) och behöver diskuteras lite mer ingående och också jämföras kostnader kring. Men vi räknar med att kunna hitta en bra lösning till kommande december.

Styrelsen föreslår stämman att bifalla motionen.

Motion 2

Förbud av grillning på gårdar

Jag vet att grillning är populärt men stanken är hemsk. Och med stank menar jag inte matos utan något som påminner om stickande brandrök. Lukten tränger in i lägenheten om man råkar ha ett fönster öppet (vilket ju ofta händer på sommaren). Vissa dagar och kvällar avlöser de olika grillsällskapen varandra. Dessutom kommer det hit ”grillare” som inte ens bor i föreningen.
Grillar eller kanske det heter eldstäder kan placeras utanför gårdarna,finns gott om öppna ytor på skarpnäcksfältet. Vem ska stå förkostnaderna? Kanske samverkan sdf, bostadsbolag, bostadsrättsföreningar.

Eva Cato
Pilotgatan 31

Styrelsens yttrande:

Vingen satsar mycket på sina grönområden som vi ser som en trevlig samlingsplats med lekplatser och även grillar.
Den senaste sommaren där det var nästintill omöjligt att träffa vänner och närstående inomhus visade sig våra gårdar vara en utmärkt samlingspunkt där man även hade möjlighet att laga sig en måltid på grillen.

Avigsidorna med grillning är naturligtvis att det kan lukta och även ryka in i våra lägenheter. Där gäller det för den som grillar att visa hänsyn till övriga boende - som man ju alltid ska. Dessutom är alla boende ansvariga för att kontrollera att eventuella föreskrifter för eldningsförbud följs.

Marken utanför våra gårdar tillhör inte vår förening utan är kommunens mark och vår förening kan därför inte flytta grillarna ut på allmänningen. När det kommer till kostnaden för att upprätta en grillplats ute på allmänningen är det en kostnad för Stockholm stads skattebetalare.

Ett förslag är att motionären lägger in ett medborgarförslag om att upprätta grillplatser runt om i Skarpnäck.

Styrelsen föreslår stämman att avslå motionen

Motion 3

Elhyrbil inom föreningen

Jag önskar att styrelsen utreder medlemmarnas behov av en hyrbil (elbil) inom föreningen och hur en sådan lösning skulle kunna se ut. Jag har en vän i en förening i Bagarmossen som har en elbil för ändamålet och en hantering. Skulle det underlätta så kan jag förmedla kontaktuppgifter till den föreningen.

Lie Evaldt
Fallvindsgatan 5

Styrelsens yttrande

I Brf. Vingens stadgar §2 finns upptaget vad som är föreningens uppgifter och således får inte föreningen syssla med annan ekonomisk verksamhet än det som rör fastigheter och boende. Emellertid skulle en möjlighet vara att upplåta plats i garaget åt en extern bilpool för elbil(ar).

Styrelsen föreslår stämman besluta att

styrelsen låter undersöka om det finns externa bilpooler som har intresse av att utnyttja plats(er) i vårt garage.

Motion 4

Inga solceller för nätström inom Vingen

Det här är en lång motion med fakta som antagligen är okända eftersom solcellsanläggningar med sin gröna aura omkring sig oftast ses som en självklar investering. Men hur blir det med ekonomin, miljön och hälsan? Därför är det viktigt att alla vet vad styrelsen fick uppdraget att besluta om vid förra årsstämman. Min slutsats är att föreningen inte ska ha solcellsanläggningar för att producera el för elnätet på sina tak.

Ekonomi

Kraftföretagen säljer sin el på en öppen marknad där säljare och köpare möts på en marknadsplats som heter Nord Pool. Priset varierar hela tiden efter tillgång och efterfrågan, men genomsnittspriset under 2013-2018 var 30 öre/kWh vilket solarregion.se i Skåne använder sig av i sin kalkyl för solcellsanläggningar för villor. Investeringen blir lönsam under förutsättning att solcellerna håller i upp till 30 år och växelriktaren inte behöver bytas.[1] Enligt sökresultat på nätet är en växelriktares livslängd normalt 10-20 år med 5-12 års garanti. Sist skriver Solarregion att kalkylen, som är från oktober 2019, är osäker och att det är bäst att dimensionera anläggningen för en hög andel egenkonsumtion, alltså inte försäljning. Det har sina skäl.

Trenden för elpriserna på Nord Pool är fallande med 10 öre/kWh per 10 år.[2] Från ett elpris på 30 öre/kWh skulle elen bli gratis om 30 år. Kan det bli så? Nej, självklart inte i genomsnitt, men tidvis har elen redan blivit mer än gratis. När det har blåst på natten och vindkraften producerat för fullt samtidigt som elförbrukningen varit låg har elpriset på Nord Pool varit negativt. Då har köparna inte bara fått el, de har fått pengar också. Det har hittills bara hänt några gånger men är vanligare i Tyskland med större andel el från vindkraft. Så hur blir det i framtiden nu när storskalig solel kostar mindre än både kol, olja och gas i de flesta stora länder.[3] Hur mycket kommer strömmen att kosta när solen skiner över Sverige och alla nuvarande och framtida solcellsanläggningar producerar för fullt? Fortum, som är nätägare i Stockholm, har sidor på nätet där man kan se elpriserna på Nord Pool timme för timme. I korthet var el billigt i genomsnitt under åren 2015 och 2016 och bara något billigare under 2020. Men mellan 2018 och 2020 hände något som givit stora skillnader mellan dag och natt och vardag och helgdag. Under andra halvan av maj 2020 på vardagar låg priset kring 30 öre/kWh under arbetstid medan det under de två helgerna tidvis var nere på 1 öre/kWh.[4],[5] En vanlig slutsats enligt Energimarknadsbyrån är att framtida elpriser kommer att svänga mer och oftare beroende på att en större mängd el kommer att

[1] Solar region Skåne, https://solarregion.se/om-solenergi/solceller/ar-det-lonsamt-att-installera-solel/

[2] Bengt Stridh, Solceller på varje hus i framtiden, Solträff Energikontoret i Mälardalen, Eskilstuna, 2018-09-10, media.energikontor.se/2018/09/20180910-Solträff-Bengt-Stridh.pdf

[3] Supermiljöbloggen, https://supermiljobloggen.se/positiva-nyheter/solkraft-ar-historiens-billigaste-energislag/

[4] Vattenfall, Nord Pool, https://www.vattenfall.se/elavtal/elpriser/timpris-pa-elborsen/

[5] Fortum, Elpris – aktuella och historiska elpriser, https://www.fortum.se/privat/elavtal/elpriser

komma från förnybara källor där produktionen inte går att planera.[6] Min slutsats är att man inte kan beräkna lönsamheten för solcellsanläggningar utifrån ett historiskt genomsnittspris för el under ett år, utan måste utgå från vad man tror att priset kommer att vara när solen skiner under tiden mars till och med oktober, en period som står för 90 procent av årsproduktionen i en solcellsanläggning. På vintern kan stora mängder dyr el bara produceras med vind, vatten, kärnkraft, kol och olja. Priserna på Nord Pool är inte det som abonnenter betalar utan det pris elproducenter kan få. Till villaägare med överskottsel från solceller på taket betalar Fortum Nord Pools pris för aktuellt elområde plus moms.[7] Lönsamheten är alltså inte självklar. Den som vill laborera själv kan göra det på Energimyndighetens hemsida.[8]

Störningar av radiotrafik

Luftfartsverket vill inte riskera störningar av flygets radiotrafik och vill inte ha solcellsanläggningar inom tre kilometer från flygplatser.[9] Problemet har också uppmärksammats av Försvarsmakten som har exempel på störningar av garagedörröppnare, TV, polisradio och radioamatörer som får mottagningen störd.[10] Ett exempel är en radioamatör som installerat solceller på villataket och kan sedan inte utöva sin hobby när solen skiner trots att anläggningen byggts om för att minska störningarna.[11] Det här betyder att solcellsanläggningar sprider både radiovågor och radiovågor med kortare våglängd som kallas mikrovågor. Den kraftigaste störkällan i solcellsanläggningar är optimerare som sitter i vissa modeller av solcellspaneler och Elsäkerhetsverket hotar nu med säljförbud av dessa.[12] Optimerarna är igång även när anläggningen inte producerar ström.

Varför försämrar solcellsanläggningar elmiljön?

Det är inte själva solcellerna som är problemet. Solcellspanelerna blir ett större problem än nödvändigt om de är utrustade med optimerare.[13] Ett problem som inte

---

[6] Energimarknadsbyrån, https://www.energimarknadsbyran.se/el/dina-avtal-och-kostnader/elpriser-statistik/elpriser-prognos-och-utveckling/

[7] Vad får jag för ersättning?, Fortum, https://www.fortum.se/privat/elavtal/elpriser-och-elavtal/salj-din-overskottsel

[8] Solelkalkylen, Energimyndigheten, http://www.energimyndigheten.se/fornybart/solelportalen/vad-kostar-det/solelkalkyl/

[9] Luftfartsverket: Inga solceller inom 3 km, tack, Elinstallatören maj 2020, https://www.elinstallatoren.se/innehall/nyheter/2020/maj/luftfartsverket-inga-solceller-inom-3-km-tack/

[10] Radiostörningar från solcellsanläggningar – Kartläggning av störningsproblematik i Sverige och omvärlden, FOI: Totalförsvarets forskningsinstitut, rapport FOI-R--5021--SE, https://www.foi.se/rapportsammanfattning?reportNo=FOI-R--5021--SE.

[11] Radioamatörens solceller stör – trots alla åtgärder, Elinstallatören 27 augusti 2020, https://www.elinstallatoren.se/innehall/nyheter/2020/augusti/radioamatorens-solceller-stor--trots-alla-atgarder/

[12] Elsäkerhetsverket hotar med försäljningsförbud av optimerare, Elinstallatören 27 augusti 2020, https://www.elinstallatoren.se/innehall/nyheter/2020/augusti/elsakerhetsverket-hotar-med-forsaljningsforbud-av-optimerare/

[13] Därför stör solcellerna, Elinstallatören 4 maj 2020, https://www.elinstallatoren.se/innehall/nyheter/2020/maj/darfor-stor-solcellerna/
En artikel i en serie om problem med solcellsanläggningar.

går att undvika är den elektronik som används för att mata ut elektriciteten på elnätet – växelriktaren.
För att förstå att omfattningen av problemet inte är begränsat till vissa apparater måste man veta att ström alltid går runt i slutna kretsar. När man tänder en lampa sluts kretsen med strömbrytaren så att strömmen kan gå runt från transformatorn i vårt garage på Gondolgatan, genom lampan och tillbaka till transformatorn som fungerar som pump som får strömmen att cirkulera genom elledningen. Bryts strömkretsen med strömbrytaren kan strömmen inte cirkulera i kretsen och lampan slocknar. Vid varje tändning och släckning av lampan när strömmen slås på respektive bryts skapas lite högfrekventa störningar som kan störa radio, TV, m.m.
Växelriktaren är en del av en strömkrets tillsammans med solcellspanelerna. För att belasta solcellerna på rätt sätt har växelriktaren en elektronisk strömbrytare som bryter och sluter strömkretsen genom solcellerna tusentals gånger per sekund. Man brukar säga att strömmen hackas upp i småbitar. Det är då som de högfrekventa störningarna uppstår på solcellssidan och sprids från kablar och solcellspaneler som utgör strömkretsen. Hackar det någonstans i en strömkrets så hackar det i hela.
Det är inte bättre på elnätsidan än på solcellssidan om växelriktaren. För att skapa 50-periodig växelström med rätt spänning hackas strömmen åter upp i små och mindre bitar som sätts samman till en ström som kan matas ut på elnätet. Högfrekventa störningar uppstår även här, populärt kallat smutsig el. Andra namn är spikar och transienter men som då brukar avse mycket kortvariga störningar, men här är det alltså fråga om en kontinuerlig störning.
Smutsig el kan visas som bilder. Dåvarande SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut, numera RISE Research Institutes of Sweden, testade växelriktare 2014. Testen är några år gammal men man trodde ju att ABB med sin långa erfarenhet av högspänd likström till bl.a. Gotland skulle kunna bygga en växelriktare som gjorde bättre ifrån sig än Power-ONE. Titta på diagrammen över strömkurvform och se hur smutsig el ser ut. Spretiga och taggiga kurvor som i vissa fall bara har en avlägsen liknelse med den normala strömmens mjuka böljor som skymtar i vissa diagram.[14] Hur kunde SP godkänna strömmen som växelriktarna mattade ut? Det beror på mätmetoden som inte ger en helhetsbild utan bara vissa detaljer.

Normer

Normerna för elektromagnetisk kompatibilitet, eller EMC-normerna kort och gott, är gränsvärden för att hindra störningar av elektriska apparater. Varje komponent i en solcellsanläggning testas för sig och visar inte slutresultatet när de kombineras i en färdig anläggning. Normer och åtgärder i alla ära men störningar hanteras bäst genom att aldrig låta dem uppstå.
FOI Totalförsvarets forskningsinstitut skriver: ”Eftersom utvecklingen har gått ganska fort har inte alltid EMC-kraven (elektromagnetisk kompatibilitet) på komponenter i solcellsanläggningen hängt med eller varit relevanta för den miljö som komponenterna använts inom. Det har också funnits oklarheter kring vilken standard som är tillämplig inom området. Dock har några förbättringar skett genom att vissa delsystem i solcellsanläggningen har fått krav på utstrålad effekt, men det finns

[14] SLUTRAPPORT - Jämförande provning av Nätanslutna solelsystem 2014 - 2015-04-29 rev 2015-06-15.pdf, SP rapport, Statens provningsanstalt, bilaga 2 s. 4,

tyvärr fortfarande luckor som kan leda till att utstrålade emissioner orsakar radiostörning."[15]
Observera att försvarets bekymmer gäller radiostörning. Normer för att skydda människor, djur och natur under hela livet är ännu inte framtagna.

Hälsorisker

Elektriska och magnetiska fält från ledningar och elektriska apparater skapar ström i människokroppen[16] samtidigt som elektrisk ström finns naturligt i kroppen och är en avgörande del av dess funktioner. Alla nerver skickar signaler med elektriska impulser. De flesta biokemiska reaktioner från matsmältning till hjärnans aktivitet innefattar elektriska processer skriver Världshälsoorganisationen WHO.[17]
Utgör smutsig el med spikar och transienter en större hälsorisk än ren el? Ja, det är snabbheten i variationerna av de elektriska och magnetiska fälten som avgör hur stark ström som skapas i kroppen. Smutsig el skapar fält vars styrka varierar etthundra upp till många tusen gånger snabbare än från ren el och därmed kan hundra gånger till många tusen gånger starkare ström i en människa skapas.

Gränsvärden till skydd för hälsan eller tekniken?

Gränsvärden som tagits fram med ett biologiskt tillvägagångssätt skyddar de elektriska processerna i kroppen mot störningar så att hälsan inte skadas. Sådana gränsvärden är självklara för många men inte för alla. I Framework For Developing Health-based EMF standards skriver WHO att ett biologiskt tillvägagångssätt skulle kunna ge otillbörligt låga gränsvärden så att de kan utgöra ett hinder för den tekniska utvecklingen och de fördelar den för med sig.[18] WHO ställer sedan stränga krav på den vetenskapliga bevisningen som ska utgöra grund för gränsvärdena. Krav som vanligen inte går att uppfylla vid ett biologiskt tillvägagångssätt. En avgörande skillnad mellan WHO:s tillvägagångssätt och ett biologiskt är att WHO kräver god kännedom om mekanismen som startar skadan eller sjukdomen medan ett biologiskt ser till slutresultatet. Levande organismer är mycket komplicerade och de enda mekanismer som nått upp till alla WHO:s krav på vetenskaplig bevisning är uppvärmning av radio och mikrovågor samt stimulering av perifera nerver och muskler av elektriska och magnetiska fält.[19] Brutalt och enkelt uttryckt – kokt fläsk av

[15] Radiostörningar från solcellsanläggningar – Kartläggning av störningsproblematik i Sverige och omvärlden, FOI: Totalförsvarets forskningsinstitut, rapport FOI-R--5021--SE, https://www.foi.se/rapportsammanfattning?reportNo=FOI-R--5021--SE.

[16] ICNIRP Guidelines for Limiting Exposure to Time-Varying Electric, Magnetic and Electromagnetic Fields (up to 300 GHz), International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection, Health Physics 74 (4):494-522;1998, s. 496.

[17] Establishing a Dialogue on Risks From Electromagnetic Fields, World Health Organization, Geneve: 2002, s. 3.

[18] Framework for developing health-based EMF standards, World Health Organization, 2006, https://www.who.int/publications/i/item/9241594330, s. 21f, hämtad 2/1 2021.

[19] Guidelines for Limiting Exposure to Time-Varying Electric, Magnetic, and Electromagnetic Fields (up to 300 GHz), ICNIRP, Health Physics 74 (4): 494-522; 1998, s. 496, hämtad 2/1 2021.
ICNIRP utformar riktlinjer i samarbete med WHO,
Sverige har infört ICNIRP:s riktlinjer efter en rekommendation från EU, RÅDETS REKOMMENDATION av

trådlös teknik och elektriska stötar av elektriska ledningar och apparater. Eller med Strålsäkerhetsmyndigheten ord – ”akuta biologiska effekter”.[20] WHO tillägger att förutsättningarna för att gränsvärdena ska skydda är att det finns en bestämd gräns för effekterna och att de inte byggs upp med tiden så att sjukdom uppstår på sikt.[21] All vår användning av el och trådlös teknik bygger på WHO:s gränsvärden.
Det råder ingen samsyn mellan WHO:s olika avdelningar. Gränsvärden för elektriska och magnetiska fält samt radio- och mikrovågor, som tillsammans brukar kallas elektromagnetiska fält, förkortat EMF, hanteras av WHO:s EMF-projekt som är helt inriktat på mekanismer medan WHO:s avdelning för cancerforskning, International Agency for Research on Cancer, IARC, tillämpar ett biologiskt tillvägagångssätt. Både magnetfält samt radio och mikrovågor har IARC placerat i gruppen 2B, ”möjligen cancerframkallande”. För att placeras där krävs att forskningen visat ett samband mellan elektromagnetiska fält och cancer som trovärdigt kan tolkas som ett orsakssamband. Det som fattas för att forskningen ska visa att EMF är cancerframkallande är att slump, störande faktorer och partiskhet har kunnat uteslutas med rimlig säkerhet.[22] Kan man då sätta sitt hopp till att det skulle vara någon annan faktor som orsakat det samband mellan cancer och EMF som forskningen visat? Knappast, det är bara för radioaktiv strålning som bevisningen är starkare för cancer hos barn.[23] Kommer WHO att sätta gränsvärden som skyddar mot cancer om IARC kommer fram till att EMF inte bara är ”möjligen cancerframkallande” utan ”cancerframkallande”? Nej, IARC kräver inte att mekanismen är känd[24] men det gör WHO. Här står WHO:s krav på högsta möjliga vetenskapliga säkerhet mot IARC:s biologiska tillvägagångssätt och rimliga säkerhet.

Gränsvärdena och livet

Hur går det för livet när WHO:s gränsvärden är mer anpassade till tekniken än till biologin?
Frågar man regeringen svarar den att nivåerna av EMF i samhället är så låga att hälsa och miljö inte påverkas.[25] Regeringen följer WHO:s rekommendation att man alltid ska jämföra med gränsvärdena.[26] Strålsäkerhetsmyndigheten har mätt radio- och

---

den 12 juli 1999 om begränsning av allmänhetens exponering för elektromagnetiska fält (0 Hz–300 GHz). Hänvisning till ICNIRP finns i skäl 10.

[20] SSMFS 2008:18 Strålsäkerhetsmyndighetens allmänna råd om begränsning av allmänhetens exponering för elektromagnetiska fält, https://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/publikationer/foreskrifter/ssmfs-2008/ssmfs-200818/, s. 1, hämtad 2/1 2021.

[21] Framework for developing health-based EMF standards, s.21.

[22] Preamble, IARC Monographs on the Identification of Carcinogenic Hazards to Humans, International Agency for Research on Cancer, Lyon 2019, s. 21, 37 table 4.

[23] BioInitiative, Conclusions: Evidence for Childhood Cancers, https://bioinitiative.org/conclusions/.

[24] Preamble, IARC, s.37 table 4.

[25] Svenska miljömål – preciseringar av miljökvalitetsmålen och en första uppsättning etappmål, Regeringen, ds 2012:23, s.46.

[26] Establishing a Dialogue on Risks From Electromagnetic Fields, World Health Organization, Geneve: 2002, s. 40.

mikrovågor i urban miljö, det vill säga på platser som Skarpnäck, och funnit att nivån i genomsnitt var ungefär en sex tusendel av gränsvärdet.[27]
Frågar man istället folket svarar 1 av 7 (c:a 15 procent) att de får besvär av trådlös teknik och elektriska apparater.[28] Eller 1 av 3 (33 procent).[29] Resultatet är inte så konstigt med tanke på att radio- och mikrovågor med naturligt ursprung, som kroppen är van att hantera, i sin tur är mindre än en miljarddel av den nivå som Strålsäkerhetsmyndigheten mätte upp i urban miljö.[30] Situationen är inte mycket bättre för magnetfält. Vanligtvis ligger nivån på varierande magnetfält i bostäder på 0,05 till 0,1 mikrotesla[31] medan jämförbara naturliga varierande magnetfält ligger på nivåer under 0,000001 mikrotesla, eller en hundra tusendel av den vanliga nivån.[32]
Frågan varför 0,1 mikrotesla skulle vara en säker nivå när 0,4 mikrotesla ger fördubblad risk för barncancer har ännu inte besvarats. Att jämföra 0,4 mikrotesla med 0,1 mikrotesla är enligt IARC som att jämföra högexponerade med mindre högexponerade.[33] WHO:s gränsvärde för magnetfält från elnätet är 100 mikrotesla och 0,4 mikrotesla är ett försiktighetsvärde som inte är tvingande.
Naturligtvis är WHO:s gränsvärden kraftigt ifrågasatta av forskare och en informerad allmänhet. Biologiska effekter av elektromagnetiska fält är helt klarlagda skriver BioInitiative och rekommenderar gränsvärden långt, långt under WHO:s.[34] Samtidigt har FN och dess medlemsstater uppmanats av forskare att börja skydda folkhälsan då den nuvarande politiken är ett brott mot de mänskliga rättigheterna.[35]

Solceller och hälsa

Ännu har ingen forskning om solcellsanläggningar och hälsa publicerats. Man får istället försöka vara klok. Studier av människor som varit utsatta för radio- och mikrovågor under 2-8 timmar per dag på sin arbetsplats i upp till 10 år visar att sjukligheten ökar med tiden. Mindre än 10 minuter per dag orsakade inga väsentliga

[27] Estenberg & Augustsson, Extensive frequency selective measurements of radiofrequency fields in outdoor environments performed with a novel mobile monitoring system, Table 1: Urban arithmetic mean (µW/m^2), https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24375568/

[28] Carlsson F. Subjective annoyance attributed to electricity and smells, doktorsavhandling Lund 2005, Table 1 VDUs/FTL.

[29] Ermittlung der Befürchtungen und Ängste der breiten Öffentlichkeit hinsichtlich möglicher Gefahren der hochfrequenten elektromagnetischen Felder des Mobilfunks - jährliche Umfragen - Abschlussbericht über die Befragung im Jahr 2004 für das Bundesamt für Strahlenschutz, Übersicht 3. 2 av 3 angav inget besvär.

[30] Weston. Electromagnetic Compatibility: Methods, Analysis, Circuits, and Measurement. CRC Press 2017. Sid 7 figur 1.5. Observera att diagrammet är i µV/m och 1 µV/m är 0,0000000026 µW/m^2 som är den enhet som Strålsäkerhetsmyndigheten använt.

[31] Non-ionizing Radiation, Part 1: Static and Extremely Low-frequency (ELF) Electric and Magnetic Fields, IARC, Vol. 80, Lyon: IARC Press, 2002, s. 95.

[32] Colin Price, ELF Electromagnetic Waves from Lightning: The Schumann Resonances, figure 4b, https://www.mdpi.com/2073-4433/7/9/116/htm. 0,000001 mikrotesla är lika med 1 pikotesla (pT) i diagrammet.

[33] Non-ionizing Radiation, Part 1: Static and Extremely Low-frequency (ELF) Electric and Magnetic Fields, IARC, Vol. 80, Lyon: IARC Press, 2002, s. 95.

[34] BioInitiative, 2012 Conclusions, https://bioinitiative.org/conclusions/

[35] The International EMF Scientist Appeal, https://www.emfscientist.org/.

problem.[36] Den typen av studier måste göras med solcellsanläggningar för att man ska kunna säga något bestämt om eventuell riskfrihet. Gränsvärdena tar ingen hänsyn till tiden utan förutsätter att det som inte hänt direkt inte kommer att hända i framtiden heller. Normer för elektrisk utrustning skyddar bara andra apparater mot störningar. Folkets dom över den elektromagnetiska miljön är att många inte mår bra av den. Det enda som går att garantera med solcellsanläggningar är att de gör den elektromagnetiska miljön sämre. Och vi ska bo länge i Vingen – dygnet runt och inte bara 2-8 timmar per dag.

[1] Hecht & Balzer 1997. Biologische Wirkungen Elektromagnetischer Felder im Frequenzbereich 0 – 3 GHz auf den Menschen. Studie russischer Literatur von 1960 – 1996, s. 14f, 43.

Alternativ

El från solcellspanelerna kan skickas direkt in i en elpanna utan att passera någon växelriktare, bara en termostat, och så gör vi vårt eget varmvatten när det är tillräckligt ljust. Då är det möjligt att eliminera alla hälsorisker med växlande och varierande magnetfält, radio- och mikrovågor och störningar av radiotrafik.

[36] Hecht & Balzer 1997. Biologische Wirkungen Elektromagnetischer Felder im Frequenzbereich 0 – 3 GHz auf den Menschen. Studie russischer Literatur von 1960 – 1996, s. 14f, 43.

Alternativ

El från solcellspanelerna kan skickas direkt in i en elpanna utan att passera någon växelriktare, bara en termostat, och så gör vi vårt eget varmvatten när det är tillräckligt ljust. Då är det möjligt att eliminera alla hälsorisker med växlande och varierande magnetfält, radio- och mikrovågor och störningar av radiotrafik.
HSB Sörmland har byggt en solcellspark på landsbygden som HSB-föreningarna kan köpa ström ifrån. Finns någon liknande lösning för Vingen om vi ska ge oss in i elproduktionsbranschen?
Därför föreslår jag att årsmötet beslutar
att alla planer på solcellsanläggningar med optimerare och/ eller växelriktare inom Vingen avskrivs,
att styrelsen får i uppdrag att undersöka möjligheterna att köpa andelar i solcellsanläggningar på landsbygden.

Bengt Håkansson
Pilotgatan 23

Styrelsens yttrande:

Under stämman år 2020 beslutades *”att styrelsen skulle ges i uppdrag att utreda om solceller är gynnsamt för föreningen och i sådant fall fatta beslut om inköp och installation av solceller då vår ekonomi tillåter detta*”.
Detta är ett stort arbete att utreda med många faktorer att ta hänsyn till och innebär samtidigt en stor kostnad för föreningen. Vi får lov att acceptera att det kommer ta tid.

Under året har styrelsen varit i kontakt med olika experter och leverantörer för att påbörja arbetet. En del av dessa har även gjort besiktning på plats hos oss för att se vad som är möjligt att göra. Styrelsen har även deltagit på olika webbinarier och utbildningar för att få en grundläggande kunskap om solceller. Just nu undersöker vi samtliga våra tak för att se vilka som kan vara lämpliga för solceller och om förstärkning alternativt omläggning av taken behövs.

Alla de faktorer som tas upp i denna motion är något som kommer lyftas och undersökas tillsammans med experter i ämnet.

Styrelsen återkommer med information när det finns mer att berätta om vilka möjligheter det finns för installation av solceller.

Styrelsen föreslår stämman besluta att motionen härmed anses besvarad.

Motion 5

Regn på gångbanor

Vid regn ansamlas mycket vatten på stadens gångbanor vid vår förening. Stora pölar ligger kvar och avrinningen hindras av att undermåligt eller fel utförd asfaltbeläggning.

Vid hastiga väderomslag till kall temperatur, utgör dessa ansamlingar av vatten, t ex utanför styrelselokalen på Gondolgatan, en rejäl olycksrisk och det är ett under att en allvarlig halkolycka ännu inte har inträffat.

Sen är det självklart att man ska kunna gå relativt torrskodd på gångbanorna och inte behöva gå omvägar för pölarna i ens färdriktning.

Min motion till årsstämman är:

att Styrelsen anmodar ansvarig myndighet att åtgärda problemet med förekommande vattensamlingar på gångbanorna.

Lennart Johansson
lägenhet 69
Gondolgatan 3

Styrelsens yttrande:

Styrelsen har åtskilliga gånger påpekat detta för stadens trafikkontor men tyvärr nästan alltid fått svaret att ”ingen åtgärd planeras”. Styrelsen kommer även framgent att påpeka fel och brister på stadens anläggningar. Enskilt kan man anmäla fel till förvaltningar på appen ”Tyck till”, något som alla medlemmar uppmanas att göra.

Styrelsen föreslår stämman besluta att motionen härmed anses besvarad.

…

Motion 6

Skrivelse till Trafikverket

Som alla i föreningen säkert har märkt är vi delvis omgivna av motorvägar.

På Nynäsvägen är hastigheten begränsad till 70 km/h. Däremot har motorvägen mot Tyresö en högre tillåten hastighet.

Då vindförhållandena är fel, lägger bullret från motorvägen sig som en öronbedövande matta över Skarpnäck, inklusive vår förening. En hastighetsgräns på 90 km / h är i sig alltför bullerskapande men medför dessutom att bilisterna många gånger kör än fortare och bullret blir desto värre för oss boende.

Min motion är:

Att Styrelsen tillskriver Trafikverket att sänka hastigheten på den del av motorvägen som ligger
nära vårt bostadsområde.

Lennart Johansson
lägenhet 69
Gondolgatan 3

Styrelsens yttrande:

Tyresövägen har haft en fartbegränsning på 90 km/tim sedan den togs i bruk för drygt 40 år sedan och farten är satt till den trafikintensitet den har. För att en ändring av fartbegränsningen skall komma till stånd måste bullerstörningarna vara väsentligt högre än var de är idag.

För bullerstörningar i ”äldre befintlig miljö”, som våra bostäder räknas som, gäller 70 dBA utomhus, ett värde som ligger högt över vad som kan uppmätas i Brf. Vingen idag. Att nå framgång hos Trafikverket med en begäran om sänkt hastighet på Tyresövägen är utopisk.

Styrelsen föreslår stämman besluta att motionen avslås.

Motion 7

Sopsugen

Enligt Flygbladet pågår förhandlingar i sopsamfälligheten om återställande av rörsystemet och sopsug.

Det senaste året har visat på konsekvenserna av att vi inte längre har en fungerande sopsug. En smutsig närmiljö med överfulla sopcontainrar och ett begynnande problem med råttor. Sopor som inte hamnar där de borde, rent ut sagt en förslumning av vår förening.

Det slutna systemet för sophanteringen har gagnat oss väl och vi har haft en ren och och bekväm metod att bli kvitt våra sopor.

Att överge detta mycket fina system vore ett helgerån. Jag hyser en stark farhåga att andra medlemmar av sopsamfälligheten av ekonomiska skäl, väljer en annan billigare lösning än återställande av sopsugen.

Skulle detta bli fallet måste vår förening arbeta för en egen lösning, att själva återställa sin del rörsystemet och sopsugen. Förhoppningsvis får vi även andra delägare av sopsystemet med oss.

Min motion är:

A, att föreningen arbetar för en gemensam lösning och ett bevarande och fortsatt drift av sopsugen.
B, att om A inte blir av, själva återställer sin del av rörsystemet och behövlig sopsug.

Lennart Johansson
lägenhet 69
Gondolgatan 3

Styrelsens yttrande:

Sopsugen ägs och drivs av Sopsug i Skarpnäck samfällighetsförening varav Brf. Vingen är en av medlemmarna. Alla delar av anläggningen ägs samfälligheten och dess styrelse arbetar med att upphandla en renovering det befintliga systemet. Detta kommer att tas upp på samfällighetens årsstämma senare i år och förhoppningsvis kommer arbetena med renoveringen i gång under försommaren. Brf. Vingen har ingen möjlighet att driva en egen sopsug för vår förening i egen regi.

Styrelsen föreslår stämman besluta att motionen härmed anses besvarad.

Motion 8

Trapp-lokalerna

Vingen har en lokal i varje trapp-uppgång, där det finns en fantastisk outnyttjad möjlighet för att skapa ett mervärde för sina medlemmar. Rykten säger att det finns allt från pingisbord till vävstolar till gym i dessa lokaler – men för vilka är de egentligen till? För ett fåtal utvalda, eller för föreningens medlemmar?
Det finns nämligen också rum, som används som skrotupplag/extra förråd för ett fåtal boende i respektive port, där enbart ett fåtal har tillgång till lokalen.
I dagsläget finns ingen tydlig struktur över hur dessa lokaler nyttas – och av vem – och detta önskar jag att det blir ändring på. Med det stora antalet rum som finns, och de olika behov/önskemål som finns inom en så pass stor förening – så anser jag att de olika lokalerna bör vara tillgängliga för fler än idag – och att man möjliggör tex att fler som är intresserad av t.ex. ett Gym eller liknande får tillgång till detta – snarare än att ett fåtal personer i respektive trappuppgång bestämmer utifrån sitt egna personliga önskemål – det är trots allt föreningens lokaler, och som medlem i föreningen bör man ha tillgång till föreningens gemensamma lokaler.
Jag önskar att det blir tydliga direktiv om vilken typ av verksamhet som finns i respektive trapp-rum, och att föreningens medlemmar får möjlighet att nyttja de olika utrymmen som finns.

Tomas Andersson
Pilottorget 5

Styrelsens yttrande:

Tanken med gemensamhetsrummen var från första början att dessa skulle användas av de boende i det egna trapphuset till de aktiviteter som de själva valde att ha. Dessutom utnyttjades lokalen till de boendes egna interna möten när Vingen hade kvar systemet med trappombud. Som tiden gick försvann ofta intresset för att ha aktiviteter i lokalerna. Systemet med trappombud gick inte heller att upprätthålla på grund av bristande intresse och därmed blev det i många fall så att lokalerna kom att omvandlas till cykelrum eller helt enkelt som lager för gamla möbler. I ett par trapphus byggdes lokalerna om till extra förråd.

Motionären anser att lokalerna borde vara tillgängliga för så många som möjligt inom föreningen. För det första är de flesta lokaler alldeles för små för att många flera ska kunna dela på eventuella aktiviteter. För det andra, om vi tillåter "alla" att ha tillgång till samtliga trapphus strider det mot den policy som föreningen har, nämligen att boende bara har tillgång till sitt eget trapphus. Detta är en säkerhetsfråga. Dessutom går det inte att hantera det stora antalet nycklar som

då ska till för att få tillgång till lokalen. Det går naturligtvis att sätta upp taggläsare men detta innebär i styrelsens ögon en orimlig kostnad i förhållande till nyttan.

Som det är i dag, så får man, om man t.ex. vill låna en vävstol i ett annat trapphus, komma överens med den boende som ansvarar för vävstolen och som då kan släppa in den besökande i trapphuset och i gemensamhetsrummet.

Som motionen påpekar, har det inte varit tydligt hur rummen ska användas.

Styrelsen har länge tyckt att vi har ett dåligt utnyttjande av trapphuslokalerna. Därför fick gårdsgrupperna i uppdrag att göra en inventering av samtliga lokaler. Detta gjordes 2019 och början av 2020. På grund av coronapandemin hade vi då inte möjlighet att gå vidare med resultatet av inventeringen. Vi kommer dock att påbörja detta arbete senare i år och utvärdera hur varje trapphuslokal ska användas, byggas om till förråd eller liknande. Vi har ett stort behov av extraförråd och vi kunde med ombyggnad av åtminstone en del av lokalerna bemöta detta behov.

Styrelsen föreslår stämman besluta att motionen härmed är besvarad